

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STV004

HT06

Handledare: Anders Sannerstedt

Miljöpartiet de Grönas valkampanj i Skåne 2006

En beskrivande studie av kommunorganisationernas
planering och handlande i valrörelsen

Louise Lindell

Abstract

This essay examines the Swedish party *Miljöpartiet de Gröna* and their election campaign 2006. Focus is set on the local organisations in the region of Skåne by examining how they have carried through with their campaigns as well as if they have experienced any obstacles in their campaign work. The primary research aim is to give a theoretical contribution as well as an increased knowledge of the local organisations work in the election campaign.

Mainly this is a qualitative examination that revolves around the experiences of the organisations members. The material has been collected by interviews and a question survey. For analyse a concept device that correspond with campaign work and election theory through a partly rational point of view has been constructed. Also some considerations of inner organisation factors as well as outer structural have been included.

The result tells us that campaigning for smaller organisations is mainly dependent on the work of the members willingness to contribute with time and engagement. The larger organisations in the region differ from the small organisations, both economically as well as when it comes to personnel assets, and their campaign work tends to be more professional.

Nyckelord: Miljöpartiet de Gröna, parti, valrörelse, kommunorganisation, valstrategi

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställningar.....	1
2	Metod och material	2
2.1	Undersökningens metod.....	2
2.1.1	Urval av kommunorganisationer.....	3
2.2	Begreppsapparat för analys.....	3
2.3	Tidigare forskning om partier.....	4
3	Teoretisk begreppsapparat	6
3.1	Den gröna ideologins betydelse för partiorganisationen.....	6
3.1.1	Miljöpartiets organisatoriska utveckling.....	7
3.2	Vikten av en tydlig valstrategi.....	7
3.2.1	Lokala valfrågor och profilering av kandidater.....	8
3.2.2	Den medialiserade valrörelsen.....	9
3.3	Partiorganisationens olika resurser.....	9
3.3.1	Medlemmarnas betydelse för partiet.....	9
3.3.2	Det kommunala partistödets betydelse.....	10
3.4	Valrörelsens yttre omständigheter.....	11
4	Analys av valrörelsens genomförande	13
4.1	Det valstrategiska arbetet i kommunerna.....	13
4.1.1	Strategisk nyvärkning för att vinna röster i Simrishamn.....	14
4.1.2	Ett strategiskt försök att värva ungdomar i Svedala.....	15
4.1.3	Profilering genom lokala frågor i kommunerna.....	15
4.1.4	Med svagt fokus på kandidaterna.....	17
4.1.5	Den medialiserade delen av valrörelsen.....	18
4.2	Kommunorganisationernas olika resurser.....	20
4.2.1	Medlemmarnas betydelse för organisationerna.....	20
4.2.2	Har partistödet påverkat kampanjarbetet?.....	22
4.3	Det politiska klimatet i Skånes kommuner 2006.....	23
4.3.1	Rikspolitikens påverkan på lokalvalen.....	25
5	Sammanfattande slutdiskussion	26
5.1	Möjligheter till fortsatta studier.....	27

6	Referenser.....	28
7	Bilaga	31

1 Inledning

Miljöpartiet genomförde överlag en bra valrörelse i 2006 års kommunval i Skåne, och framför allt var det i de större tätortskommunerna som man gick framåt. I ett fåtal kommuner nådde man dock inte riktigt fram utan tappade istället röster.

Inom Miljöpartiet har kommunorganisationerna stor frihet att utforma och styra över sin egen verksamhet, och regionnivån mp Skåne fungerar då som ett samordnande organ med uppgiften att stödja kommunorganisationerna i deras valrörelse ute i kommunerna. Utöver detta har mp Skåne också ett ansvar och ett intresse i att se till så att även den regionala politiken och dess kandidater förs fram i valrörelsen.

Genom förberedande informationssamtal med Miljöpartiet de Gröna i Skåne har det framkommit att man har haft en del funderingar kring hur de olika kommunorganisationerna upplever sin verklighet. Med tanke på att man precis har avslutat valrörelsen har det också funnits rent kvantitativa aspekter i form av valresultatet vilka har väckt en del funderingar. Generellt sett får man säga att Miljöpartiet gjorde en bra valrörelse i Skånes kommun- liksom regionval, men man menar ändå att det kan vara intressant och givande att utvärdera valrörelsen. På uppdrag av mp Skåne har jag därför genom intervjuer och en enkätundersökning arbetat med att kartlägga hur man har arbetat ute i kommunerna, vad som har fungerat bra under valrörelsen och vad som har fungerat mindre bra.

1.1 Syfte och frågeställningar

Undersökningens övergripande syfte är att ge ett teoretiskt bidrag och en ökad kunskap om genomförandet av Miljöpartiets valrörelse 2006. Genom att konstruera en teoretisk begreppsapparat vilken tydligt korresponderar med kommunorganisationernas arbete i valrörelsen, består undersökningens underliggande syftet i att beskriva arbetet liksom att identifiera eventuella hinder som medlemmarna upplevt i arbetet. Sammanfattningsvis kan uppsatsen sägas centrera kring frågeställningarna:

- Hur har arbetet med valkampanjerna genomförts i de olika kommunorganisationerna?
- Vilka eventuella hinder har man upplevt i kampanjarbetet?

2 Metod och material

2.1 Undersökningens metod

Metoden som använts för att sammanställa data i undersökningen om Miljöpartiet de Gröna kan främst ses som kvalitativ. Merparten av uppgifterna har samlats in genom samtalsintervjuer, där de tillfrågade har fått återge sina egna berättelser och värderingar om hur valrörelsen har fungerat. Intervjuerna har utgått ifrån en semistrukturerad intervjuguide, vilken har byggts på diskussion kring fyra tematiseringar: *politisk bakgrund, den politiska organisationen, informationsspridning inom partiet* och slutligen *valrörelsen*. Varje tema har inkluderat cirka ett tiotal punkter som har diskuterats under intervjun (se bilaga). Med andra ord har intervjuerna utgått ifrån bestämda ämnesområden, men det har funnits relativt hög öppenhet i fråga om formulering liksom ordningsföljd. Syftet med detta har varit två. Det ena har varit att skapa autonomi i diskussionen och uppmuntra svarspersonen att berätta med egna ord om hur man har upplevt arbetet under valrörelsen. Det andra är att det också har gett mig som undersökare möjlighet att utveckla och öka koncentrationen kring de mest intressanta ämnena, allt eftersom min egen kunskap om fallet vuxit. Sammanlagt har femton intervjuer gjorts inom partiets organisationer. Mera om detta urval diskuterar jag i nästkommande avsnitt.

Som komplement till intervjuerna har också ett enkätformulär sammanställts och skickats ut via post. Syftet med denna har varit att samla in standardiserad data från de 26 av partiets kommunorganisationer som bedrivit en valrörelse i Skåne 2006. Genom att be var och en av organisationerna att återge värderingar och fakta om verksamheten har förhoppningen varit att tillföra undersökningen ytterligare bredd i materialet. Inte minst för att kunna utläsa eventuella samband har det varit givande att ställa standardiserade frågor till samtliga kommunorganisationer. Svarsfrekvensen har varit mycket god då 22 organisationer svarat på enkäten (jmf Esaiasson et al. 2003:267). Vilket har gjort att enkäten fungerat som en trovärdig såväl som rolig grund att utgå ifrån vid sammanställningen.

För att få en fullständig bild av Miljöpartiets organisation har det också funnits anledning att komplettera materialet med stadgar liksom politiska program från de olika kommunerna och regionen. Syftet med detta har varit att få ökad insyn och kunskap om fallet för att kunna genomföra undersökningen på lämpligt sätt. Dock har jag valt att bara referera med en källhänvisning i de fall där fakta använts direkt i analysen.

2.1.1 Urval av kommunorganisationer

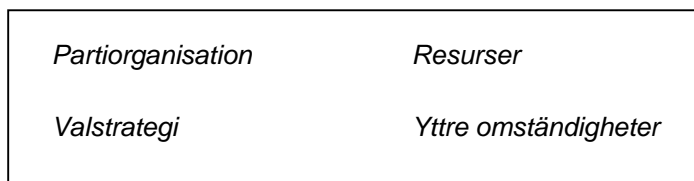
För att uppnå en djuplodande analys och beskrivning av fallet har några kommunorganisationer valts ut för närmare granskning. Ett sätt att karaktärisera urvalet av kommunorganisationer är att tala om att ett strategiskt urval gjorts. Eftersom kommunorganisationerna har kunnat antas ha vissa skillnader sinsemellan har det varit motiverat att medvetet välja kommuner som tillsammans ger en så bra helhetsbild som möjligt av fallet. Genom att tillämpa en strategisk fåfallsprincip kan man på så vis avgränsa en överblickbar del av empirin där relevanta analysenheter ingår (Esaiasson et al. 2003:213). Genom att väga in aspekter som kommuntyp, valresultat och även skillnader i den lokala partiorganisationen har sju kommuner av 26 möjliga valts ut för djupare analys.

De kommuner som valts ut för djupare undersökning är: *Burlöv, Helsingborg, Landskrona, Malmö, Simrishamn, Svedala och Trelleborg*. Urvalet av personer som intervjuas har skett utifrån två kriterier. För det första har ordförande, ibland kallad sammankallande, intervjuats. Detta därför att det antas vara en person som har haft bra överblick över planerande liksom genomförande av valrörelsen. Den andra personen som intervjuats har varit en medlem som kan ha antagits deltagit relativt aktivt under valrörelsen.

2.2 Begreppsapparat för analys

För att undersöka hur man har arbetat i de olika kommunorganisationerna har jag valt att utgå ifrån en begreppsapparat. Detta kan liknas vid att en föreställningsram byggs upp där man avgränsar de teoretiska antaganden som är mest relevanta för att beskriva och illustrera fallet (Lundahl & Skärdahl 2003:60f jmf Andersen 1998:88f). Det här är en studie som syftar till att *beskriva* Miljöpartiet de Grönas valrörelse, och därför har det varit mest lämpligt att skapa ett analysverktyg som kan strukturera, illustrera och beskriva fallet på bästa sätt. Särskild vikt har lagts vid att skapa en begreppsapparat vilken tydligt korresponderar med den empiri som Miljöpartiets valrörelse utgjort.

Utgångspunkten för studien av Miljöpartiets valrörelse 2006 kan delvis ses som rationalistisk. De aspekter som presenteras i begreppsapparaten bygger på tanken om att partiorganisationer är aktörer med förmågan att göra rationella val, och att man har förmåga att tänka strategiskt för att nå sina mål. Min uppfattning är dock att detta inte alltid är realistiskt genomförbart – det finns också inomorganisatoriska faktorer liksom yttre omständigheter vilka kan sätta käppar i hjulen för rent rationellt handlande (jmf Erlingsson et al. 2005:186; Rose 1967:31:195f). Därför har jag valt att konstruera en begreppsapparat vilken tar hänsyn till båda typerna av faktorer. Sammanfattningsvis kan begreppsanalysen illustreras på följande sätt:

Figur 1. Begreppsapparat för analys

De fyra teoriområdena *partiorganisation*, *valstrategi*, *resurser* och *yttre omständigheter* har i begreppsapparaten inga kausala band mellan sig. Däremot kan det finnas anledning att i analysen reflektera över hur de olika områdena möjligen kan ha påverkat valresultaten i de olika kommunerna. Vart och ett av teoriområdena har också delats in i lägre abstraktionsnivåer, för att på så vis tydliggöra vilka områden som undersöks i analysen (se avsnitt 3).

Begreppsapparatens olika områden som följer ska alltså ses som uppsatsens teoriavsnitt. Syftet är att på ett kärnfullt sätt redogöra för utvalda teoriområden vilka fallet sedan utvärderas utifrån.

2.3 Tidigare forskning om partier

Hur har man då tidigare undersökt politiska partier? Ett förekommande sätt är att utgå ifrån ett organisatoriskt perspektiv. Exempelvis de tyska sociologerna Max Weber och Robert Michels har båda bidragit med studier vilka räknas som klassiska inom området. Inom dagens forskning är det inte ovanligt att studier utgår ifrån eller bygger vidare på deras teorier. Ett exempel på en sådan studie är Åsa Lundgrens uppsats *Miljöpartiet – en alternativ organisation?* från 1991. Genom att utgå ifrån Michels teori om *oligarkins järnlag*, jämförs här Miljöpartiet och Centerpartiet för att utläsa i vilken mån Miljöpartiet kan ses som alternativt i sitt organisatoriska funktionssätt. Enligt Michels synsätt är de demokratiska värdena inom ett politiskt parti dömda att undergrävas, allt eftersom en organisation växer sig starkare (Michels 1983:300). Hur goda intentionerna än må ha varit från början, utvecklas förr eller senare oligarki, eller fåtalsvälde, inom partiorganisationen.

Slutsatsen i Lundgrens studie är att miljöpartiet i viss mån kommit att anpassat sig till det traditionella partisystemet, men att det fortfarande finns starka incitament mot en centralistisk utveckling (Lundgren 1991:62:73).

En annan stilbildande forskare vars teorier ofta används för att beskriva partiets inre liv och drivkrafter är Angelo Panebianco. Framför allt är det hans teorier om partiorganisationens utvecklingsfaser liksom olika medlemstyper vilka används i en mångfald av studier (t.ex. Kitschelt & Hellemans 1990; Papakostas 2002).

Det här är en studie vilken studerar ett parti i kontexten av en valrörelse. På så vis är det också relevant att ta hänsyn till externa faktorer vilka kan tänkas påverka partiets organisation liksom valresultat. Tidigare forskning vilken tar hänsyn till mer än partiets interna organisation, är exempelvis Anthony Downs studier om partiets benägenhet att agera röstmaximerande i valrörelser. En hypotetisk utgångspunkt som presenteras av Downs är att partier i majoritetsställning är beredda att anpassa sin politik så att den tillåter dem att behålla sin maktposition och därmed även de fördelar som följer i form av ekonomiska tillgångar såväl som prestige (Downs 1957a:150 jmf Erlingsson 2005:115). Ett mål som också kan jämföras, eller möjligen förklaras handlandet, med formuleringen: *Parties formulate policies in order to win elections, rather than win elections in order to formulate politics* (Downs 1957b:28 i Erlingsson 2005:115). Politiska partier ska med andra ord enligt Downs teori ses som rationella organisationer vilka har förmågan att kalkylera utifrån yttre omständigheter med målet att maximera antalet röster.

En forskare som delvis intar ett rationellt förhållningssätt till partiets möjlighet att maximera nyttan vid en valrörelse är Richard Rose (1967). Hans syn på graden av rationalitet i kampanjarbete kan beskrivas som ett mellanting mellan röstmaximerande och mera beteendeinriktat. Han menar att kampanjarbetet ofta genomförs på ett rationellt sätt, eller i alla fall strävar efter att vara det: *At the most, it is reasonable to expect that campaigners proceed in such a way rather than decrease it* (Rose 1967:31). Rose är alltså tveksam till om valrörelser alltid lyckas genomföras på ett rationellt sätt även om så är intentionen. De empiriska undersökningarna av valrörelser visar istället på att det alltid finns yttre variabler, liksom inre egenskaper hos partier och enskilda medlemmar, vilka hindrar partier att handla enkom rationellt.

En svensk studie vilken undersöker en valrörelse med en liknade utgångspunkt, är Anders Håkansson (1992) avhandling *Konsten att vinna ett val*. Genom att jämföra Socialdemokraternas valrörelse inför katastrofvalet 1991 med föregående val, kommer Håkansson fram till nio råd vilka ett parti som vill göra bra ifrån sig i ett val bör tänka på. I studien vävs en rad inre liksom strukturella faktorer samman för att förklara resultatet i ett antal kommuner.

En slutsats som kan tyckas rimlig liksom relevant även för dagens valrörelser. Vilka de olika hindren kan tänkas vara i en valrörelse kan variera beroende på tid och rum, men min utgångspunkt för den här studien är att partorganisationen utgår ifrån målet att göra ett så bra resultat som möjligt. Dock finns det alltid större eller mindre hinder, inom eller utom organisationen, vilka påverkar det faktiska resultatet.

3 Teoretisk begreppsapparat

3.1 Den gröna ideologins betydelse för partiorganisationen

För att ge en tydlig bild av Miljöpartiets mest grundläggande drag som partiorganisation, kan det vara relevant att redogöra för teorier vilka fokuserar på partiets ideologiska särdrag liksom utveckling mot vad det är idag. Syftet med det här avsnittet är att beskriva Miljöpartiets partiorganisation utifrån teorier om partiorganisationer, och även om gröna partiers ideologi för att ge förståelse för hur man möjligen kan tänka sig resonera i en valrörelse.

Utgångspunkten för Miljöpartiets ideologi är motreaktionen gentemot det moderna industrisamhällets krav på materiell tillväxt. En materiell expansion som man menar har fört med sig ökad miljöförstörelse och utarmning av naturens resurser (Bäck & Möller 2003: 81 jmf Talshir 2002:21f). Istället vill man se ett samhälle där strävan är att uppnå en hållbar utveckling (Dobson 2000: 62; Rootes 2002:82). Men grön ideologi, talar inte bara om hur samhället bör organiseras för att hindra miljöförstörelse och uppnå en hållbar utveckling. Det finns också idéer om vad som är mest demokratiskt liksom hur man bör gå till väga vid politisk organisation. Ett möjligt sätt att tala om normerna för handlande inom ett parti är att tala om organisationskultur. Det vill säga vilka de normativa uppfattningarna är om hur man bör handla i en viss situation (jmf Assarsson 1994:28). Jag ska här försöka sammanställa den mest grundläggande dragen för hur man resonerar om politisk organisering inom grön ideologi.

För att uppnå ett jämlikare samhälle förespråkar flera gröna tänkare decentralisering av makten och beslutsfattandet. Motståndet mot auktoritära styrelseformer är starkt, och istället förespråkas lokalt självstyre och lokal kultur. Ofta återkommande är tanken om högre grad av direkt deltagande genom diskussion eller demokratiskt röstande. (Dobson 2000:106:115; Faucher 1999:489). Intentionen har varit att skapa en ny form av politisk organisation där man tar avstånd från hierarki och byråkrati, och där medlemmarnas direkta deltagande ses som en förutsättning för en rättvis politik (Faucher 1999:487 jmf Lundgren 1991:55). Forskning om gröna partier visar dock på att den prioriterade interndemokratin ibland haft mindre önskvärda effekter. En avart som uppmärksammas i svenska studier, är att utrymmet för diskussion ofta varit så generöst vid sammankomster för beslutsfattande, att man inte alltid haft tid att behandla alla ärenden (Lundgren 1991:70). Likaså har kvalitativa studier gjorts

där partimedlemmar uttryckt åsikter om att partiet delvis präglas av oreda och benägenhet för inre konflikter (Gidlund & Möller 1999:64f).

3.1.1 Miljöpartiets organisatoriska utveckling

Hur ansvar och uppgifter är fördelade mellan ett politiska partis organ har stor betydelse för maktfördelningen inom ett politiskt parti. Att man genomgår förändringar kan ses som en självklarhet, och det kan likaså finnas en variation av förklaringar till varför man gör det. Ibland kan det bero på interna motsättningar eller missnöje med organisationen, men det kan också komma av att man tar intryck av sin omgivning och önskar anpassa sig därefter, vilket i sin tur kan leda till interna stridigheter (Johansson 2005:40).

Faktumet att Miljöpartiet de Gröna startades på rikspanet anses ha haft en viss betydelse för partiets utveckling som organisation. Särskiljande för partier vilka haft sin början utanför riksdagen tycks vara en något större lyhördhet gentemot den interna gräsrotsopinionen (Assarsson 1994:28 jmf Bäck & Möller 2003:29). Miljöpartiet de Gröna utgjorde tidigare en parentes i det svenska partilandskapet, genom sin strävan att vara ytterligare mera demokratiskt i sin struktur liksom i sina beslutsprocesser (Lundgren 1991:55).

Utvecklingen har dock gått mot att man idag kommit att likna de traditionella partierna allt mera. Förklaringarna till dessa förändringar menar forskare ligger i en oundviklig anpassning till den politiska kontext som representation i exempelvis kommunfullmäktige och riksdag innebär. För att kunna delta på lika villkor har det varit nödvändigt att anpassa sina egna beslutsformer till andra partiers (Ahrne & Papakostas i Johansson 2005:45). Ett resonemang som också kan jämföras med Angelo Panebiancos (1988) teori om att ideologins och de kollektiva normerna tenderar att förlora betydelse efter nybildandet av partier, och istället ingår partiorganisationen i en institutionaliseringsfas. Detta leder till att partiet blir stabilare som organisation, och att själva bevarandet av organisationen blir ett nytt mål för många medlemmar (53f).

Nämnas bör dock att närmare studier av Miljöpartiets organisation visar på att man bibehållit en viss öppenhet gentemot omvärlden. Partiet kan också i viss mån fortfarande definieras som mindre centralstyrt än andra partier (Bäck & Möller 2003:47 jmf Lundgren 1991:74; Faucher 1999:487).

3.2 Vikten av en tydlig valstrategi

En av slutsatserna som Anders Håkansson dra i sin avhandling *Konsten att vinna ett val*, är att partier vilka studerar och analyserar tidigare valresultat och noggrant planerar nya valstrategier har mycket att vinna i en valrörelse (Håkansson 1992:233ff). Det handlar helt enkelt om att våga titta tillbaka på tidigare valrörelser och skaffa sig insikt och förståelse för vad som fungerat bra liksom vad som kunde ha fungerat bättre. När det handlar om att man inte nått fram till

önskat resultat gäller det kunna urskilja de sanna orsakerna till misslyckandet (Håkansson 1992:233).

Men vilka reella möjligheter har ett parti att planera sin valrörelse strategiskt? Svaret på den frågan är att det beror på vilken syn man har på partier och deras medlemmars möjlighet att planera och välja mellan olika handlingssätt. Ur ett aktörsteoretiskt perspektiv kan man hävda att det finns goda möjligheter att välja mellan olika handlingssätt, även om det kan finnas hindrande omständigheter vilka begränsar handlingsutrymmet. Att tänka ut strategier för rationellt politiskt handlande indikerar dessutom att aktörerna har förmåga att utvärdera de långsiktiga effekterna av handlandet, och därmed göra väl genomtänkta anpassningar för att uppnå sina syftsmål (Assarsson 1994:25; Lewin 1992:391f; Johansson 2001:29). Att man faktiskt har ett visst utrymme för handling, liksom att man själv kan planera sitt handlande får på så vis ses som en förutsättning för att man som parti ska kunna planera en valstrategi. Däremot finns det som jag nämnt tidigare alltid externa hinder vilka kan påverka både valmöjligheter såväl som det faktiska resultatet. Det kan röra sig om begränsningar inom den egna partistrukturen såväl som institutionella eller miljöbetingade hinder i valrörelsen, eller i värsta fall direkta felbedömningar (Lewin 1992:392 jmf Rose 1967:195ff). Därför är det viktigt att ta sig tid och analysera vilka eventuella hinder eller begränsningar man har som partiorganisation, och att studera tidigare valrörelser är ett bra sätt att dra lärdomar.

3.2.1 Lokala valfrågor och profilering av kandidater

Att driva lokala frågor är ett vanligt råd till partier på kommunal och regional nivå. En del forskning som bedrivits inom området pekar på att en stark lokal valfråga med positiva förtecken kan ha betydelse för valresultatet. Men det kan också innebära problem om det är otydligt vilket parti som drivit frågan eller om den inte har någon koppling till partiets program och valkampanj. Något förenklat kan man säga att lokala frågor måste ligga ideologiskt rätt för att skapa någon effekt i valresultatet. Det bästa är om det är enkla lokala frågor vilka väljarna med lätthet kan associera till det parti vilket för frågan (Håkansson 1992:241 jmf Holmberg & Oscarsson 2004:102f).

Liksom när det gäller lokala valfrågor kan det också vara fördelaktigt att ge sina kandidater en tydlig profil i valrörelsen. Detta kan förstås ske naturlig om exempelvis en politiker starkt sammankopplas med en positiv utveckling eller händelse under den förra mandatperioden. Men det finns också möjliga strategier för att skapa profilering på annat sätt. Ett möjligt sätt är att låta kandidaten möta väljarna i mindre formella sammanhang, för att skapa en närmare kontakt och ge partiets politik ”ett ansikte”. Men det finns också andra möjligheter att ta till vara på. Personer som kandiderar kan också dra fördel av att de är kända i andra sammanhang än politiken. Genom exempelvis idrott, föreningsliv eller något annat sammanhang vilket gjort dem välkända och som har skapat ett brett kontaktnät lokalt. Likaså kan i vissa fall avhopp ifrån andra partier till det egna utnyttjas för att få tillgång till redan etablerade kandidater (Håkansson 1992:242).

3.2.2 Den medialiserade valrörelsen

Utvecklingen mot ett alltmer medialiserat samhälle har också kommit att påverka partierna och deras valrörelser. Idag får uppemot 85 procent av svenskarna merparten av sin kunskap om politik genom medierna, och televisionen är den klart vanligaste förmedlaren (Nord & Strömbäck 2003:14). En effekt av politikens medialisering är att politikerna och partierna kommit att anpassa sig till, och ibland dra nytta av medierna som kommunikationskanal. Ett faktum som bl.a. visat sig genom att partiernas kampanjstrategier blir alltmer professionella (Ekström & Andersson 1999:67).

Under det senaste decenniet har man också kunna utläsa tendenser till en ökad personifieringen inom den politiska journalistiken, det vill säga en ökad fokusering på de politiska kandidaterna och personifiering av dem genom medierna (Petersson et al. 2006:101ff; Schulz et al. 2005:59f). Forskning som bedrivits om politisk kommunikation visar att partierna blivit allt mera slipade på att formulera mediestrategier och att dra nytta av det fokus och den uppmärksamhet som medierna har förmåga att skapa kring politiken såväl som kandidaterna, men än så länge är det i en begränsad utsträckning (Falkheimer 2004:153f jmf Asp & Esaiasson 1996:73ff). Men vad är det egentligen som avgör om och hur pass professionaliserad en valrörelse är? Ofta talar man om att det mäts genom användningen av speciella tekniker, som t.ex. opinionsmätningar, väljarsegmentering och användning av fokusgrupper. I den här undersökningen är det mest relevant att titta på om man anpassat sin information till målgrupper, liksom i vilken mån man använt sig av medielogik för att skapa maximal uppmärksamhet (jmf Petersson et al 2006:93f).

3.3 Partiorganisationens olika resurser

En central del i illustrerandet av ett partis genomförande av en valrörelse är vilka egentliga resurser man har att tillgå. Inte minst i planeringen av aktiviteter är det av betydelse i vilken mån man kan rita upp realistiska strategier. Framför allt har jag valt att titta på tre faktorer vilka kan variera mellan olika kommunorganisationer: *partistödet*, *medlemsantal* och inte minst särskilt drivande medlemmar ibland omnämnda som *eldsjälar*.

3.3.1 Medlemmarnas betydelse för partiet

De flesta av Sveriges partier har sedan 1990-talet uppvisat en negativ trend när det gäller medlemsantal. En förklaring till varför en drastisk förändring i medlemsantal skett, är att partierna har kommit att förändras från att vara medlemspartier till att mera ta formen av professionella väljarpartier (Gidlund & Möller 1999:27). Ett annat sätt att se på förändringen är att snarare se det som att det är strukturen bland väljarna vilken har ändrat sig från att vara klass- eller

ideologiskt betingad till att idag utgå ifrån mera kontextuella kriterier (Holmberg & Oscarsson 2004:45ff jmf Rose & McAllister 1990:36f).

Är det då så viktigt för partier att ha många medlemmar? Svaret på den frågan är både ja och nej. När det handlar om den ekonomiska aspekten har betydelsen av betalande medlemmar i princip försvunnit för dagens etablerade partier, och istället ersatts av det kommunala partistödet (Bäck & Möller 2004:32 jmf Gidlund & Möller 1999:43). Detta innebär dock inte att ekonomiska problem kommit att försvinna helt, speciellt små partier kan i vissa kommuner där partistödet är lågt ställas inför problem. Det finns också teorier om att en alltför stor medlemskår har negativa effekter för den interna organisationen. I förlängningen leder ett stort medlemsantal till att arbetsfördelningen blir tidskrävande och organisationen tungrodd (Panebianco 1988:185f).

Men det finns förstås även fördelar att dra av ett större medlemsantal. Ett är det rent elaktoral, många medlemmar betyder helt enkelt många röster. Likaså ur legitimitetssynpunkt utgör en stark organisation med många medlemmar något att räkna med. Möjligheten till positiv spridning av partiets tankar vilka kan leda till väljarsympatier ökar också med antalet medlemmar. Likaså skapas också mera gynnsamma förutsättningar för genomförandet av valrörelser genom att den personella styrkan ökar. Ytterligare ett betydelsefullt argument är att medlemmar behövs för att de utgör potentiella kandidater till politiska poster som ska besättas (Gidlund & Möller 1999:42f). Inte minst för små partier med mycket få medlemmar har det visat sig vara en svårighet att besätta de poster som erbjuds i nämnder och råd efter avslutad valrörelse.

Ett fenomen som beskrivs i en mångfald av forskning om ideellt arbete i organisationer men som ändå ofta saknar en tydlig definition – är medlemmen som eldsjäl. Ofta kopplas attribut som kreativ, engagerad, aktiv och självupppoffrande till beteckningen (t.ex. Nilsson 2001:188; Philips 1988:7). Ett möjligt sätt att närma sig någon typ av definition är att utgå ifrån ett rationalitetsantaganden. Detta kan göras genom att man identifierar individens motivstrukturer, och framför allt skiljer mellan materiella och icke materiella motiv (Wilson 1973; Katz 1990 i Gidlund & Möller 1999:111).

Min utgångspunkt i den här studien är att medlemmar som kan beskrivas som eldsjälar främst drivs av icke-materiella motiv som självrespekt och viljan att göra något lite mera än vad som förväntas i en situation. En möjlig jämförelse kan också i viss mån göras till teorier om entreprenörer¹.

3.3.2 Det kommunala partistödets betydelse

Sedan början av 1970-talet har alla kommuner haft möjlighet att ge ekonomiskt stöd i form av partistöd till partier. En förändring vilket betytt mycket för den

---

¹ Gissur Ó Erlingsson för en intressant diskussion om entreprenören som en möjlig aktör och initiativtagare vid nybildning av partier. Han utgår då ifrån public choice-teori där entreprenören definieras som *människor vilka kan få saker och ting att hända, som annars inte skulle blivit av* (Erlingsson 2005:99f jmf Johannisson 2005:26).

lokala politikens partier. Från början var tanken att partierna skulle använda stödet till information och opinionsbildning, men detta har efter hand kommit att ändras och idag ställs inga särskilda krav på hur pengarna används. Inte heller har partierna någon offentlig redovisningsplikt för hur stödet disponeras. Kommunlagen talar dock om att partistödet inte får gynna eller missgynna vissa partier. Tidigare var det också stadgat att stödet skulle fördelas strikt proportionerligt bland de partier som fanns representerade i kommunfullmäktige. Det vill säga att efter antalet mandat man hade, dessvärre innebar ett sådant system att små partier missgynnades, eftersom alla partier har vissa grundkostnader som kan vara svåra att täcka. Därför kom lagen 1992 att ändras, och idag måste kommunerna utgå ifrån modellen med ett gemensamt grundstöd till alla partier som finns representerade, med undantaget om mandatet i fullmäktige är absolut jämt fördelade (Gidlund & Möller 1999: 95 jmf Petersson 1998:106). Sedan införandet av ett kommunalt partistöd har stödet intagit en i särklass dominerande ställning för kommunorganisationerna. Tidigare utgjorde medlemsavgifter och privata donationer de klart största inkomstposterna för de lokala organisationerna, men idag utgör stödet den klart viktigaste inkomstkällan för partiverksamheten.

Hur stort stödet ska vara har kommit att bli något av en förhandlingsfråga inom varje kommun. Framför allt är det politisk majoritet liksom kommunstorlek som avgjort hur stort stödet har varit. Empirin visar t.ex. att vänstermajoritet tenderar att leda till högre stöd, liksom att stora kommuner också har haft som tradition att dela ut mera pengar (Gidlund & Möller 1999:95).

3.4 Valrörelsens yttre omständigheter

Vilka är de yttre omständigheterna som också kan komma att påverka genomslaget i valrörelsen? En är det politiska klimatet som råder i kommunen. Med politiskt klimat avses att det alltid finns en dominerande opinion, liksom att det alltid finns politiska frågor vilka är under nedgång. Liksom det meteorologiska klimatet rör det sig dock om växlande fenomen. En teoretiker som fördjupat sig i utvecklandet av opinionsteorier är Elizabeth Noelle-Neumann. Utifrån en socialkonstruktivistiskt synvinkel menar hon att människor inte bara läser av opinionsklimatet i sin närmiljö – utan även anpassar sig till det (Noelle-Neumann 1993:26ff jmf Strömbäck 2000:118). På så vis kan ett opinionsklimat ibland vara direkt ofördelaktigt för att föra fram politiska frågor, om det finns andra som för ögonblicket uppfattas som viktigare – och därmed dominerar – det politiska klimatet.

Ytterligare en aspekt som kan tilläggas till de yttre, är den rikspolitiska kontext eller ”trend” som utspelar sig nära in på valet. Forskning om väljarbeteende har visat på att kontexten är av betydelse både för valdeltagandet och partivalet bland väljare. Man kan tala om den *väljande väljaren* (jmf Rose & McAllister 1990) som gör egna bedömningar utifrån politiska aktörer, sakfrågeandan liksom den generella politiska och ekonomiska utvecklingen

(Holmberg & Oscarsson 2004:100). Framför allt är det den *politiska* kontexten i förhållandet mellan rikspolitiken och lokalvalen som är intressant i den här undersökningen. Det vill säga om väljarna uppfattas som benägna att påverkas av politiken som förs på riksnivå även i kontexten av den lokala politiken.

4 Analys av valrörelsens genomförande

Dispositionen av analysen är upplagt så att materialet analyseras utifrån den begreppsram som presenterades i avsnitt 3.2. Syftet med detta är att ge beskrivande exempel av hur man har arbetat i de olika kommunorganisationerna utifrån de olika aspekter som tas upp i begreppsapparaten. Analysavsnittet avslutas med en sammanfattande diskussion med syftet att ge en helhetsbild av undersökningen.

4.1 Det valstrategiska arbetet i kommunerna

De allra flesta kommunorganisationer som deltagit i valrörelsen har på något vis gjort en planering eller handlingsplan för hur olika moment och aktiviteter skulle genomföras. Liksom jag diskuterade i teoriavsnittet, antas planering eller upplägg av specifika strategier ha betydelse för utgången i ett val. Att planera olika aktiviteter är ett sätt att lägga upp en handlingsplan. Fokus ligger då på att välja ut vilka moment som kan tänkas vara lämpliga liksom realistiska att genomföra, liksom att man bestämmer vilka personer som ska delta eller ansvara för arbetet. Ett steg längre går man dessutom om man har ett tydligt mål som en aktivitet syftar att leda till, då kan man tala om att man lagt upp en strategi. Jag ska i det här avsnittet dels lyfta fram några olika exempel på planerade aktiviteter liksom strategiska moment vilka planerats och genomförts i kommunorganisationernas regi. Likaså kommer några svar på de frågor som ställdes i enkätundersökningen om planering av valrörelsen att diskuteras.

I enkätsvaren återgav 67 procent av de kommunorganisationer att de delvis planerat för hur valrörelsen skulle genomföras. Övriga 33 procent svarade att de planerat för valrörelsen detaljerat. Ingen av kommunerna hade alltså helt hoppat över att lägga upp någon typ av handlingsplan. På frågan om man hade satt upp något mål för valresultatet var det bara Skurup och Trelleborg som hade valt att inte sätta upp något mål. De andra kommunorganisationerna hade satt upp målet att behålla sitt/sina mandat eller i vissa kommuner öka. Däremot säger ett flertal av kommunerna att de siktade på att behålla de mandat man hade och "kanske" öka med ett eller två. Min tolkning av dessa svar är att man kanske egentligen inte haft så särskilt tydligt formulerade mål. Av dem som angett att de satt upp mål, lyckades ganska exakt hälften att uppnå målet, även om de var en aning diffusa.

4.1.1 Strategisk nyvärkning för att vinna röster i Simrishamn

En kommun som hade formulerat målet att få fler mandat i kommunfullmäktige, och som också lyckades öka med ett, var Simrishamn. När det handlar om att värva nya medlemmar finns flera fördelar med ett ökat medlemsantal. En lite ovanlig aspekt med att värva nya medlemmar, är när dessa som personer kan komma att dra nya väljare liksom medlemmar till sig. Ett fall av detta som varit framträdande i undersökningen är Simrishamns nyvärknings inför valrörelsen. Kommunorganisationens sekreterare Lisa Kvarnbäck beskriver det som att hon tyckte att det var en tråkig situation när hon tittade på den listan som de skulle gå till val med, och tänkte att det här måste vi göra någonting åt. Två personer i kommunen som hon själv hade haft lite kontakt med utanför politiken var Gustav Mandelmann och Thomas Hansson, den första en känd odlare och trädgårdshandlare och den senare Naturskyddsföreningens ordförande. Gustav Mandelmann beskrivs som något av en kändis både lokalt och bland trädgårdsintresserade:

Alla tidningar, alla TV-program som görs om trädgård [...] det finns inte en tidning som inte har ett reportage om honom åtminstone en gång varje år [...] Han [...] är alltid glad och skrattar och skojar. Han är väldigt omtyckt.
(Lisa Kvarnbäck)

Lisa Kvarnbäck minns att hon fick ringa flera gånger och prata med Thomas Hansson och Gustav Mandelmann, och till slut bestämde de sig båda för att de skulle ställa upp på listan. Att nyvärkningarna skulle få det genomslag som det fick vara kanske inte helt oväntad, och Lisa Kvarnbäck beskriver det som ett medvetet drag för att öka uppmärksamheten kring partiet i kommunen. Extra draghjälp fick man också oväntat av en känd restaurang vilken ligger i närheten av Mandelmanns trädgårdar, och där han också är mycket populär. Under sommaren uppmanade de sina gäster att rösta på Miljöpartiet och att särskilt kryssa för Gustav Mandelmann. Valresultatet visade också att nyvärningen gett resultat. I Mandelmanns "egen" valdistrikt hade mp fått så mycket som 9,90 % av rösterna och i majoriteten av Simrishamns valdistrikt hade Gustav Mandelmann kryssats in på förstaplatsen (www.valmyndigheten.se). Slutresultatet för hela Simrishamns valkrets visade också att Gustav Mandelmann och Thomas Hansson var de två kandidater vilka fått flest kryss av samtliga på Miljöpartiets lista, vilket också möjligen kan tolkas som att nyvärkningarna bidrog till att man ökade med ett mandat i kommunalvalet.

I det här fallet handlar det om att man handlat strategiskt, och att denna strategi också lyckats. Resultatet blev att man kunde tala om något av en "Mandelmanneffekt" i Simrishamn. Genom att knyta till sig en nya medlemmar som redan var starkt förankrad i kommunen, påverkas troligen också valresultatet positivt.

4.1.2 Ett strategiskt försök att värva ungdomar i Svedala

Inför valrörelsen i Svedala hade man lagt upp en plan där man också bestämt hur man skulle budgetera. Någon särskild valplan formulerades däremot inte, utan man såg det som tillräckligt att föra ett mötesprotokoll (Gustav Törnqvist).

Målet var att öka från ett till två mandat, och det var främst genom att rikta sig mot ungdomar i kommunen som man skulle nå dit. Framför allt var det tre aktiviteter riktade mot ungdomar som prioriterades i valplanen. Den första var förstagångsväljarna vilka var ovanligt många i kommunen 2006. Dels satsade man på att göra ett utskick som presenterade de ungdomsfrågor som Miljöpartiet de gröna ville driva. I Svedala finns sedan tidigare ett ungdomsparlament, vilket kanske gjort sig mest känt för att det gått emot Socialdemokraternas storsatsning på restaurering och utbyggnad av Svedalas simhall, och istället föreslagit ett ”*sparsammare*” förslag om upprustning av utomhusbadet. De yngre medborgarna har alltså redan en framskjuten plats i Svedala kommun. Dessutom är Svedala den kommun i Sverige där invånarna har lägst medelålder (www.svedala.se).

Utöver utskicket engagerade sig också en lokal ungdom, Sara Andersson, för att påbörja en Grön Ungdomssektion. Bland annat inleddes utvecklingen av en webbsida speciellt utformad för ungdomar, och tillsammans med Grön Ungdom ifrån Lund deltog man också i en skoldebatt. Två samarbeten som man upplevde som mycket lyckade. Webbsidan kom dock aldrig att bli riktigt färdig, och i slutändan resulterade inte satsningen på ungdomar i någonting. På valdagen hade man hyrt in ungdomar som stod vid vallokalerna och delade valsedlar, men som valresultatet visade tycks inte detta ha haft någon som helst effekt. Miljöpartiet i Svedala stod näst intill oförändrade med endast fyra tappade röster. Och man hade inte heller lyckats värva några nya medlemmar.

Mycket talade för att det kunde finnas goda förutsättningar att vinna sympatier i Svedala där en stor del av invånarna är unga, och att därför välja att strategiskt inrikta sig på denna utvalda väljargrupp verkade vara rimligt. Även i flera andra kommuner har man satsat särskilt på förstagångsväljarna. Många har gjort utskick till förstagångsväljarna liksom låtit representanter från Grön Ungdom delta i skoldebatter. Hur framgångsrikt detta har varit har varierat. Eftersom man inte kan veta exakt hur en grupp väljare har röstat utan att undersöka saken, får man se till andra tecken för att utläsa eventuella effekter. I t.ex. Landskrona upplever man att man har haft en spontan tillströmning av unga medlemmar (Carina Almqvist). Men detta är en kommun som skiljer sig från Svedala i några avseenden. Dels rör det sig om en större ort, där man har en partilokal som intresserade själva kan uppsöka. Och dels hade man också besök av Gustav Fridolin under två tillfällen i valrörelsen. En person som kan ha betytt mycket i kontakten med ungdomar.

4.1.3 Profilerings genom lokala frågor i kommunerna

På frågan om vad kommunorganisationerna själva tror är viktigast för en framgångsrik valrörelse rangordnas alternativet *Att driva lokala frågor* högst av

fem kommunorganisationer, vilket gör det till det näst mest valda alternativet efter *Genomslag i rikspolitiken* som rankas som etta av exakt dubbelt så många.

När det handlar om profilering av partiet i en kommun genom ställningstagande i en speciell kommunal fråga, finns det några teoretiska riktlinjer för vad som anses gynnsamt. Miljöpartiet de Gröna är ett parti som till stor del har fokus på miljön och en hållbar utveckling av samhället, något som tydligt avspeglar sig i kommunorganisationernas valprogram liksom i det regionalpolitiska programmet. För att kunna vinna på att driva speciella valfrågor, eller i bästa fall bli det parti som definierar hela valtemat i en kommun, krävs att flera omständigheter stämmer överens. I de flesta fall av de kommuner där jag gjort intervjuer har det visat sig att partiets frågor fått en undanskymd plats. Ofta är det istället andra partiers ställningstagande som har dominerat debatten.

När det handlar om de lokala frågor som mp i Trelleborg engagerat sig i, var det inte någon som direkt berörde den politiska agendan före valet. De frågor som ingår i det kommunpolitiska valprogrammet, vilka inte drivs av andra partier, som t.ex. förebyggande av näringsläckage genom anläggning av våtmarker mellan jordbruksmarkerna och havet (Kommunpolitiska program – Trelleborg), kom att få en undanskymd plats i valrörelsen. Upplevelsen var att man är engagerade i en rad små frågor, men att man inte har någon riktigt betydelsefull fråga som positionerar partiet i kommunen (Kjell Forsberg). Visserligen har man en tydlig ståndpunkt i frågan om ombyggnaden av motorledsinfarten till staden, men detta är också en fråga som debatterats hårt mellan de större partierna i kommunen. Och man är inte ensam om att tycka att den gamla infaren ska behållas. Opinionsen har främst riktat sig emot kommunens tidigare dominant, socialdemokraten Egil Ahl som drev frågan om en flyttning av infarten under förra mandatperioden.

Ett annat exempel är Svedala kommun där en av partiets viktigaste frågor snarast kan beskrivas som att den kolliderar med de övriga partiernas, liksom majoritetens av invånarnas ståndpunkt. Den fråga som framför allt har dominerat den politiska debatten i Svedala under de senaste åren är frågan om Sturupspendeln, vilken är en satsning på utbyggda kommunikationer till framför allt Malmö och Köpenhamn. Sturups flygplats är en av kommunens största arbetsplatser, och kommuninvånarnas intresse i frågan har därför av förklarliga skäl varit stort. Miljöpartiet i Svedala har i Sturupsfrågan tagit ställning emot förslaget, och menar att man bör undvika att skapa en alltför snabb tillväxt i området och därmed även exploatering av naturområden kring Sturup. Sedan tre år tillbaka har man också initierat frågan på regionnivå inom partiet, och man driver idag en enad politik där man förespråkar upprustning av befintliga vägar snarare än nybyggnad (Regionpolitiskt program - kap.8). I Svedala står man som parti i princip ensamt emot en enad opinion av partier och väljare. Vid de medborgarmöten som hållits för att planera Sturupsbanan har man upplevt att alla tycker att det är självklart att utbyggnaden ska ske, frågan som diskuteras är istället *var* den ska byggas. Själva har man ingen uppfattning om detta kan ha påverkat valresultatet, och menar att även om stora delar av kommunens invånare är mycket positiva till utbyggnaden, så har man fått gehör för sin ståndpunkt från de människor som berörs mest direkt av planerna eftersom de bor i området kring

Sturup. Vilket bl.a. bevisats genom att det var där man fick flest röster i valet menar René Lundström.

Men det finns också undantag där man upplever att man troligen dragit fördelar i valet tack vare engagemang i lokala frågor. I Helsingborg t.ex. har Miljöpartiet varit mycket aktiva i debatten som berör nedläggning av skolor i närområden. Ett fall som man varit engagerad i är nedläggningen av Gustav Adolfsskolan, en grundskola som kom att läggas ner p.g.a. elevbrist och som idag istället inhyser komvux. En nedläggning som väckte starkt motstånd bland de elever och familjer som drabbades, och där mp i Helsingborg känner att de fått stöd från väljare i området genom sitt ställningstagande emot nedläggningen (Magnus Ehrencrona). Det verkar alltså finnas möjlighet att profilera sig på ett sätt som kan ge kommunorganisationen plats i den lokala debatten, men det är sällan som de frågor man själv prioriterar uppmärksammas mest. Istället tenderar frågor om ekonomi och nybyggnation att dominera den lokala valdebatten. Något som inte alltid går hand i hand med den gröna ideologins tankar om återhållsam expansion.

4.1.4 Med svagt fokus på kandidaterna

Förutom profilering av lokala frågor har också de politiska kandidater som förs fram en betydelse i valrörelsen. Särskilt viktiga bland kandidaterna är partiets ledare eller framträdande kandidater. En tes säger nämligen att väljarna tenderar att koppla ihop ett parti med dess frontfigurer (Håkansson 1992:150). Liksom visades i Simrishamns strategiska värvning av nya medlemmar (4.1.1) finns det röstmönster som tyder på att kandidater ofta vinner starkast stöd i sina egna hemtrakter eller områden där man gjort sig känd på annat sätt genom t.ex. arbete eller annat engagemang.

Att ha *starka lokala kandidater* rangordnas i enkätundersökningen som det tredje viktigaste för en framgångsrik valrörelse, efter *genomslag i rikspolitiken* och att *driva lokala frågor*. Man har alltså ingen överdrivet stark tro på de lokala kandidaternas betydelse. Dock finns det de som menar att det kan ha betydelse:

Om man ska lyckas handlar delvis om hur stark organisationen är regionalt och lokalt [...] sen handlar det också om hur starka individer man har på de politiska platserna. (Anders Åkesson)

Intervjuer med dem som kandiderat på kommunala respektive regionala listor visar tendenser på att de regionkandidater vilka står längre på vallistorna nedprioriterar sin regionkandidatur till förmån för att arbeta med de kommunala valmålen. Kandidater med topplaceringar på regionlistorna har å andra sidan varit aktiva i sin roll som kandidater till region Skåne, men man har företrädesvis prioriterat sin egen valkrets.

Bara ett fåtal av kandidater på regional liksom kommunal nivå har valt att göra en personkampanj. Det finns möjligheter att söka bidrag av exempelvis regionnivån, men det är inte vanligt att kandidater gör det. En förklaring till detta ligger i att de ideologiska och kulturella riktlinjerna inom organisationen förespråkar idén om att det är de politiska förslagen som ska lyftas fram och inte

enskilda personer. Utöver den handfull kandidater som sökt och fått bidrag ifrån regionnivån för personkampanjer har mp Skåne lyft fram några av toppkandidaterna till regionvalet i exempelvis en gemensam broschyr och likaså har några figurerat i en annonsbilaga som distribuerats via gratistidningen Metro.

Materialet ifrån enkäten visar på att kandidater på regionnivå liksom riks inte varit alltför vanligt förekommande inslag i kommunernas valrörelser. Åtta kommuner har haft besök av rikspolitiker respektive nio som har haft framträdande av regionpolitiker. När det handlar om de rikspolitiska inslagen har en del förmedlats genom mp:s riksorganisation. Kommunerna har då fått önska vilka kandidater de har velat skulle framträda i kommunen. Här är det långt ifrån alla som har fått besök av rikspolitiker, vilket också har varit en besvikelse för många. Några har själva ordnat besök genom personliga kontakter, som exempelvis Gustav Fridolins besök i Simrishamn.

När det har handlat om att lyfta fram kandidater på de olika nivåerna är en reflektion att det är svårast att göra regionkandidaterna synliga. Främst därför att de varken har någon självklar närhetsfaktor eller kan kopplas ihop med spännande riksfrågor (Karolina Algotsson). Likaså menar Anders Åkesson som själv var en av toppkandidaterna på regionlistan att fokus lätt hamnar på den egna kommunens valrörelse. Han gjorde t.ex. inga besök i några andra kommuner för att stärka den regionala rörelsen, utan fokuserade helt på sin hemmakommun (Anders Åkesson).

4.1.5 Den medialiserade delen av valrörelsen

Idag spelar medierna en stor roll för alla partier i en valrörelse, liksom i kommunikationen av den politik som förs under mandatperioden. Forskning talar om att det idag är den viktigaste kanalen mellan partier och väljare (Nord & Strömbäck 2002:14). I enkätsvaren från kommunorganisationerna går det att utläsa att de större orterna helt enligt valforskningen är de områden där valrörelsen ter sig mest medialiserad. Begreppet medialisering av valrörelse handlar inte enbart om vilka medier man deltar i utan också om man använder sig av personer vilka antas kunna tillföra någonting genom att de redan är kända genom medierna.

Malmö var tillsammans med Helsingborg och Lund de enda kommunerna som fick besök av riks språkrör Maria Wetterstrand under valrörelsen. Dessutom anordnade Malmö kommunorganisation utan stöd från mp Skåne talkshowen ”*Staget före*” med bl.a. gäster som Rättvisemärkts ordförande Alice Bah Kuhnke, författaren Katarina Mazetti och komikerna Peter Wahlbeck. Likaså deltog riksdagsmannen Gustav Fridolin, riksdagskandidaten Karin Svensson-Smith tillsammans med kandidater på lokal och regional nivå aktivt i debatter och aktiviteter för allmänheten.

En person som speciellt illustrerar en benägenhet till kändisskap och personifiering inom politiken är Gustav Fridolin som 2006 gjorde sin sista valturné för Miljöpartiet de Gröna, eftersom han bestämt sig för att lägga riksdagspolitiken på hyllan för att istället ägna sig åt att vara granskande reporter åt TV 4:s Kalla fakta. Hans popularitet under sin tid som politiker går inte att ta

miste på, inte minst bland ungdomar har han varit mycket populär. Ystad Allehanda beskrev honom i en artikel som den, naturligtvis, mest kända politikern i en skoldebatt i Simrishamn, där han också fick skriva autografer till ungdomarna efteråt (Ystad Allehanda 2006-09-02). Av många har han setts som en mycket värdefull tillgång för att skapa intresse kring Miljöpartiet de Gröna.

En annan sak som man är speciellt nöjd med i Malmös kommunorganisation är valet att delta i en satsning på en bilaga i gratistidningen Metro istället för att göra hushållsutskick. Bilagan gav möjlighet att sprida kampanjinformation om politiken och kandidaterna i lokalvalet såväl som regionvalet inom en större radie, genom att den delas ut i Malmö, Helsingborg, Kristianstad och Hässleholm, och överlag beskrivs initiativet som mycket lyckat (Anders Åkesson). Utöver detta deltog man i lokalradio och var aktiva i skrivandet av insändare och debattartiklar. Framför allt är det Malmös tidningar Sydsvenska Dagbladet och Skånska Dagbladet som har varit aktuella. Men några artiklar har också publicerats på Kvällspostens ledarsida. Ett problem som man upplevt är dock att Sydsvenskan som områdets största tidning utan konkurrens från andra, är mycket kräsna i sitt val av artiklar liksom i sin bevakning av valrörelsen. De nappar i princip aldrig på presskontakters förslag på saker som kan bevakas. De går inte på presskonferenser och kräver i princip alltid exklusivitet på reportage. Uppfattningen är att tidningen är mera intresserad av borgerlig politik, och att de inte ger en särskilt positiv bild av Miljöpartiet (Karolina Algotsson). Å andra sidan borde man kunna räkna med god spridning de gånger Sydsvenskan själva gör reportageserier inför valet. Exempelvis för kranskommunernas kandidater är detta ett bra tillfälle att presentera sig själva och partiets politik för en stor läsarkrets.

Helsingborg tillhör också en av de större kommunerna där man satsade mera på att synas i medierna. Liksom Malmö tog man fram en gratistidningsbilaga med särskilt fokus på den lokala politiken och kandidater till kommunfullmäktige respektive region Skåne. Dessutom figureerade riks språkrör Maria Wetterstrand, riksdagsmannen Gustav Fridolin och även komikern Peter Wahlbeck i bilagan med anledning av att de skulle komma att göra framträdanden i staden strax före valet (Steget Före – Helsingborg). Ändå menar man att steget till en valrörelse av Malmös kaliber är stort. Resursmässigt upplevs Malmö ha klart bättre förutsättningar att driva en mera medialiserad och professionell valrörelse och vad man som mindre kommun möjligen kan göra är att låta sig inspireras av valrörelsen (Ralf Nymberg).

Det finns också mindre kommuner vilka har en god relation till sina lokala medier. I Simrishamn är uppfattningen att man har en mycket god relation till områdets ledande tidning Ystad Allehanda. Tidningens politiska redaktör Ola Tedin har vid flera tillfällen valt att publicera debattartiklar skrivna av Siv Bildtsén på ledarsidan. Vid ett tillfälle hade Ola Tedin själv skrivit om kärnkraftsfrågan på ledarsida som Siv Bildtsén skrev ett svarsinlägg till vilket publicerades inom några dagar. Som liberal tidning menar Siv Bildtsén att man inte alltid varit så hjärtliga emot mp:s politik, och en del skriverier har kunnat tolkas som elaka. Det ser dock inte Siv Bildtsén som något negativt, utan menar istället att det snarare har varit till nytta när tidningen lyft fram både mp:s politik och Siv som förstakandidat till kommunfullmäktige. Under valrörelsen gjordes

också ett reportage med bild, där båda partiets toppkandidater i kommunalvalet Siv Bildtsén och Lisa Kvarnbäck figurerade. Detta var dock ett inslag av den typen som görs med alla större partiers kandidater i mediernas valbevakning. Något som de flesta kommunorganisationer har erfarenhet av.

Här upplevs alltså inte samma problem som i storstadskommunen Malmö där den ledande tidningen är mera reserverad gentemot partiet.

Överlag visar enkätundersökningen på att kommunorganisationerna är relativt flitiga med att skriva insändare och debattera i lokalpressen. Sexton av de tjugotvå som svarat på enkäten uppger att de *skrivit insändare/deltagit i debatt i lokalpressen*. Vilket är den näst vanligaste kampanjaktiviteten efter att göra *brevutskick till hushåll* vilket nitton kommunorganisationer gjort. Den stora skillnaden mellan de större kommunerna och de mindre ligger mycket i hur man arbetar. Malmö har varit klart mest strategiska i sina försök att engagera medier, men man upplever inte alltid att man lyckas få den uppmärksamhet man strävat efter. De mindre kommunerna arbetar mera sporadiskt med att skriva exempelvis insändare, men upplever ändå att de har viss möjlighet till genomslag.

4.2 Kommunorganisationernas olika resurser

När det handlar om kommunorganisationerna reella möjligheter att genomföra en lyckad valrörelse är det framför allt två faktorer som jag har valt att utgå ifrån, medlemmarna och partistödet.

4.2.1 Medlemmarnas betydelse för organisationerna

Sedan tidigare har ett initiativ från Miljöpartiet de Grönas riksnivå initierats, där strävan är att knyta fler medlemmar till partiet. Något som lett till att mp Skåne också satt upp ett kvantitativt mål på att man ska uppnå 900 medlemmar före årsskiftet 2007 (Verksamhetsplan: 2006 mp Skåne). Ett parti behöver medlemmar av flera orsaker, vilket inte minst har visat sig i undersökningen av kommunorganisationerna. I de mindre organisationerna har man bl.a. påtalat behovet av medlemmar som kan ta sig an politiska uppdrag. Och även i valrörelsen har problem p.g.a. tids- och medlemsbrist för att genomföra aktiviteter påtalats.

Beskrivningen av att det tidigare fanns omfattande problem med låga medlemsantal och därmed svaga kommunorganisationer är återkommande. I Burlövs kommun t.ex. såg det mörkt ut inför valet 2002. Man hade ungefär sex medlemmar av vilka ungefär hälften var aktiva sådana. Detta kom att resultera i att man inte kunde bemanna vallokalerna på valdagen, utan fick hyra in vänner och bekanta som kunde ställa upp och dela ut valsedlar. Valet föll i alla fall väl ut, och man gjorde upp med Socialdemokraterna om samarbete för mandatperioden. Något som resulterade i att mp blev tilldelad flera nämndeuppdrag, vilka man hade svåra problem med att besätta och som

resulterade i att ordförande Ove Johansson själv fick sitta på de flesta uppdragen. Ove Johansson beskriver det som:

Förutom uppdragen i nämnderna fick jag agera ordförande, sekreterare, sammankallande [...] ja ibland satt jag helt själv på kommunorganisationens möten. Då tänkte jag: nu lägger jag av med det här. (Ove Johansson)

Men efter några lyckade värvningar har man blivit fler medlemmar i kommunen. Och inför den senaste valrörelsen har situationen upplevts som positiv. Så pass positiv att Ove Johansson vågade gå vidare och kandidera som ett av toppnamnen till region Skåne, där han också kom in. Istället har en nyvärvning med förankring i Burlöv sedan tidigare, Jan Andersén, tagit över i kommunfullmäktige. En före detta arbetskamrat som Ove Johansson själv värvat.

Malmö är en kommunorganisation vilken skiljer sig något från de andra i undersökningen. Ett skäl till detta är att Malmö räknas som en av Sveriges tre storstadskommuner, vilket bl.a. innebär att utgångspunkten liksom kontexten för valkampanjen varit något annorlunda. Efter Lunds kommunorganisation är Malmö idag den som har flest medlemmar med sina 151 stycken, vilket är några fler än vid samma tidpunkt förra året. Framför allt är det genom personliga kontakter i andra föreningar som man lyckat värva nya medlemmar sedan man uttryckt ett mål om fler medlemmar i valplanen för 2006 (Karolina Algotsson).

Situationen såg dock något annorlunda ut för några år sedan då medlemsantalet var mindre, och organisationen mindre samordnad. Dagens ordförande Karolina Algotsson beskriver t.ex. hur hon blev vald till ordförande när hon deltog på sitt första årsmöte som ny medlem i partiet 2003:

Det kunde gå väldigt fort om man kom med lite organisations- eller projektledningsvana. (Karolina Algotsson)

En uppfattning som också Anders Åkesson delar och menar kunde vara ett problem i vissa situationer:

Så fort man sträckte upp handen kunde man få ett uppdrag, men det tar ju tid att lära sig både internt såväl som politiskt arbete [...] men det har blivit bättre nu. (Anders Åkesson)

Detta är en situation vilken Malmö idag helt har lämnat, för att utvecklas i riktningen mot en mera professionell partiorganisation. Organisatoriskt beskriver sig Malmö som en stabil organisation med goda resurser, såväl i fråga om aktiva engagerade medlemmar, som när det gäller ekonomin. Dessutom har man sedan förra året en anställd administratör som bl.a. fungerade som valsamordnare under kampanjarbetet. Likaså finns inom organisationen drivande medlemmar som har kunskaper om administrativt planeringsarbete. Inte minst i valrörelsen har detta varit en fördel, och man menar att man egentligen inte har upplevt några särskilda hinder i kampanjarbetet (Karolina Algotsson).

Sedan förra året har medlemsantalet i de flesta kommunorganisationer också kommit att öka. Sjuttiotre procent av dem som deltagit i enkätundersökningen anger att de har fler medlemmar än vid samma tidpunkt 2005. Tjugotvå procent har samma antal medlemmar, medan fem procent anger att de har blivit färre medlemmar. Utvecklingen mot medlemsstarkare organisationer har alltså varit

relativt god. På frågan om hur man har gått till väga vid medlemsvärvning anges av 19 tillfrågade att det har skett *Genom personliga kontakter*. Detta har också till viss del kunna bekräftas genom det material som samlats in genom intervjuer. Att värva vänner, arbetskamrater eller människor vilka man trots sig veta har ett miljöintresse förefaller vara ett vanligt tillvägagångssätt. Enstaka svarar också att man annonserat, eller att mediernas uppmärksammande av miljöproblem liksom partiets politik har haft positiva effekter.

Intressant är också de fall där man har upplevt en spontan tillströmning av medlemmar. Exempelvis i Landskrona har man haft en ökning av framför allt unga medlemmar, utan att man i princip har behövt göra något särskilt. Många har kommit direkt till partilokalen för att höra sig för om partiets politik och organisation, en del med anledning av att de har arbetat med skolprojekt om miljöfrågor (Carina Almqvist). Tillskottet av nya medlemmar i yngre ålder har också medfört en ny optimism inför framtiden. Dels tror man att det finns förutsättningar för att växa genom att starta upp en sektion Grön Ungdom i kommunen, och dels ser man andra fördelar. Tidigare har upplevelsen varit att det har varit svårt att utöver arbetet i den egna kommunen även hinna delta i möten och aktiviteter som sker i mp Skånes regi:

Ett skäl till att man inte alltid kan vara så aktiv, är att det kan vara svårt att lösgöra folk. Alla har sina arbeten att tänka på. Det går också mycket tid som fritidspolitiker [...] mycket som ska läsas in. Sen har de flesta familjer också. Men vårt mål, nu när vi har fått lite yngre medlemmar, är att kunna delta lite mera [på mp Skånes sammankomster]. Det är så oerhört viktigt att höras och synas på alla nivåer (Kjell Schöld).

Berättelsen om engagerade medlemmar som lagt ner mycket tid på partiarbetet och valrörelsen är återkommande. Några har engagerat sig i enskilda sakfrågor som man tycker är särskilt intressanta och viktiga, andra har varit synnerligen generösa med sin tid för att ordna utskick och sprida information. Tydligt är att alla kommunorganisationer, men kanske framför allt de mindre, är tydligt beroende av aktiva medlemmar som är beredda att lägga ner mycket av sin fritid.

Problemet i de små kommunerna ser något annorlunda ut vilket vi såg i exemplet från Burlöv. Att ingå i majoritetssamarbete kan då bli ett problem eftersom man helt enkelt inte har medlemmar som kan fylla alla platser och ofta får åta sig något flera än vad man har räknat med. Att hamna utanför majoritet i de större kommunerna och istället få ägna fyra år i opposition, upplevs som stor nackdel. Framför allt därför att det är svårt att hålla medlemmarna intresserade och aktiva om de inte har nämndeuppdrag att besätta. Att hamna utanför majoritetssamarbete beskrivs därför som något av en ”fyra år lång ökenvandring” (Ralf Nymberg).

4.2.2 Har partistödet påverkat kampanjarbetet?

I enkätundersökningen är det endast två kommunorganisationer vilka anger att ekonomin utgör ett hinder för en framgångsrik valrörelse. Faktum är att de flesta kommunorganisationer, fjorton stycken, placerar *Ekonomiskt goda förutsättningar*

som det minst viktiga alternativet. En kommunorganisation som dock skiljer sig från denna uppfattning är Simrishamn. Med sina 9 911² kronor per mandat är man en av de kommunerna i Skåne med lägst partistöd. Detta har också kommit att påverka utgångspunkterna för valrörelsens genomförande något. Även om man fått ett bidrag från mp Skåne till valrörelsen på knappt 13000 kronor, har det inte funnits pengar till allt man velat göra. Utskick via post till väljarna har t.ex. valts bort och man har som en kompromiss valt att själva gå och köra runt och lägga informationsblad i brevlådor. Upplevelsen är att mp Skåne tycker att man sökt bidrag för ofta, och inställningen är att man nu i största möjliga mån ska försöka undvika att söka pengar ifrån regionen. Siv Bildtsén som också sitter med i partistyrelsen på riksnivå har i något fall använt de pengar hon fått som personligt bidrag därifrån till bl.a. annonsering av lokala aktiviteter. Och uppfattningen är att det krävs en hel del tricksande för att få ekonomin att gå ihop för ett litet parti i en kommun som Simrishamn. Ökningen till två mandat i kommunen kommer att förändra det ekonomiska läget något, men man tror fortfarande att ekonomin kommer att vara ansträngd (Siv Bildtsén).

Valrörelsen kan till viss del ses som en resursfråga för flera kommunorganisationer, men det handlar inte i första hand om de ekonomiska resurserna. Tid och engagemang liksom aktiva medlemmar värderas oftast som mera betydande av de tillfrågade. Kanske kan detta, delvis ha koppling till vilken typ av aktiviteter, mål och förväntningar man har. I exempelvis Simrishamns fall har man varit påtagligt aktiva i planering liksom i genomförande av egna aktiviteter under valrörelsen. Bristen ligger då inte i att man har saknat incitament i form av idéer eller medlemmar som har kunnat genomföra aktiviteter, utan man har istället känt sig något begränsad av de knappa ekonomiska resurserna.

Som kontrast till de små kommunerna med lågt partistöd kan Malmö beskrivas som den organisation där man haft bra förutsättningar att bedriva en professionell valrörelse. Malmö är den kommun i Skåne som har det i särklass största partistödet – 204 565 kronor. Efter att man nu lyckats öka sina mandat till fyra planeras dessutom nyanställningar, vilket man ser som en nödvändighet för att kunna fortsätta driva den lokala partiorganisationen i önskad riktning.

4.3 Det politiska klimatet i Skånes kommuner 2006

När det handlar om det politiska klimatet i valrörelsen, har förhållandena i de olika kommunerna varierat något. Alla har exempelvis sina speciella lokalfrågor vilka har dominerat den politiska debatten. Men det finns en sak som flera av de Skånska kommunerna tillsammans upplevde valåret 2006 – nämligen Sverigedemokraternas frammarsch.

---

² Siffran ger endast en snittsiffra per mandat i kommun för 2005. Siffran innehåller både eventuellt grundstöd och mandatstöd och är hämtat från Svenska Kommuner och Landstings hemsida (www.sk1.se).

Landskrona var den kommunen där missnöjet mot de sittande politikerna visades starkast i Skåne. När alla röster var räknade hade Sverigedemokraterna fått 12 mandat i kommunfullmäktige, en ökning med 8 mandat sedan valet 2002. En omfördelning som innebar att de tidigare styrande Socialdemokraterna förpassades till oppositionen. Miljöpartiet behöll sitt enda mandat, och förlorade inte mer än ett femtontal röster, men man var ändå besvikna. Känslan under själva valarbetet var övertygande om att man skulle få minst ett mandat till, eller kanske till och med två. Man upplevde överlag en positiv stämning bland väljarna i Landskrona, där många höll med i de miljöpolitiska frågorna (Kjell Schöld).

Trelleborg var en kommun som liksom Landskrona genomlevde ett omvälvande val 2006. Sverigedemokraterna fick inte lika stort stöd som i Landskrona, men ökade ändå rejält. Likaså fick det lokala skolpartiet många röster, som nu lyckades vinna ett mandat i kommunfullmäktige. För mp i Trelleborg var det här kanske inte det bästa utgångsläget för en lyckad valrörelse. Mycket av den politiska debatten före valet cirkulerade kring kommunens sociala problem och inte minst upplevelsen av att skolan var ett akut problemområde. Socialdemokraternas kommunalråd Egil Ahl beskrivs av Kjell Forsberg som en man som har styrt sitt parti hårt, och det var inte med förvåning som man såg Socialdemokraterna förlora sin majoritetsställning i Trelleborg (Kjell Forsberg). Missnöjet med partiets oförmåga att ta tag i kommunens problem var påtaglig redan före valet, och detta blev ett val där väljarna främst röstade för att visa sitt missnöje med den politik som Socialdemokraterna fört i kommunen. Frågorna som Miljöpartiet står för kom troligen i andra hand. Även det lokala Skolpartiet visade sig konkurrenskraftigt, främst genom yttre omständigheter i form av valkretsarnas indelning. I det östra valdistriktet fick Skolpartiet så pass många röster, att de kom att tilldelas ett mandat på Miljöpartiets ”bekostnad” (Aina Andersson och Trelleborgs Allehanda 2006-09-25).

Upplevelsen är inte att Miljöpartiet förlorade röster till Sverigedemokraterna eller andra lokala partier i någon större skala, utan det handlar snarare om att debatten och det allmänna politiska klimatet i flera av Skånes kommuner gjort det svårt att få uppmärksamhet för andra frågor än de som präglar den lokala debatten. Något som flera tror gjorde att man stod still eller möjligen minskade något.

Men det finns också ett exempel på en kommun där mp:s politik troligen kom att trivas i det rådande politiska klimatet. I Burlövs kommun har miljöfrågan en central position. Framför allt är det på grund av kommunens utsatta läge när det gäller luftföroreningar som frågan är ständigt aktuell. Kommunen ligger omgiven av både järnväg och motorleder och varje dag passerar tiotusentals bilar förbi kommunen. Luftföroreningar, buller och störningar har därför kommit att få en framskjuten plats på den politiska dagordningen. Från Miljöpartiets sida har man arbetat aktivt i kommunfullmäktige med att lägga fram motioner som har relation till miljöproblemen (Jan Andersén). Burlöv verkar på så vis vara en kommun där mp:s förda politik ligger i fas med det politiska klimatet. Och man uppfattar att det finns ett stöd och ett intresse för de lokala frågor man fört fram. Ökningen i valet var i och för sig marginell, men detta var en kommun där man inför valet bytt förstanamn på listan. Och det var också ett val där det lokala partiet Burlövs

väl och Moderaterna gick framåt kraftigt på bekostnad av Socialdemokraterna. Ändå tycks Miljöpartiet de Gröna ha någon slags stabilitet inom kommunen.

4.3.1 Rikspolitiken påverkan på lokalvalen

Vilken betydelse har politiken som förs på riksnivå för lokalvalen? Enligt de tillfrågade i enkätundersökningen är *Genomslag i rikspolitiken* den viktigaste påverkansfaktorn för en framgångsrik valrörelse. Det är det alternativ som av flest, 10 stycken, tros vara den viktigaste faktorn för en framgångsrik valrörelse. Argumenten för detta har varit lite olika vid samtalen med mp:s medlemmar i kommunorganisationerna. Ett är t.ex. att regeringssamarbetet har skapat legitimitet kring Miljöpartiet som tidigare lidit av att de inte har uppfattats som ett riktigt parti, baksidan som man upplevt är å andra sidan att man tolkats som ett makthungrigt parti när kravet på ministerposter uppmärksammats (Karolina Algotsson).

Ett intressant och annorlunda exempel på hur rikspolitiken ibland kan skapa lokal polemik, är fiskerinäringskommunen Simrishamn. Ett problem som berört den lokala kommunorganisationen här är den politik som förs på rikspan om fiskestopp i Östersjön. Fiskerinäringen har tidigare varit en av Simrishamns kommuns viktigaste sysselsättningar och man har lång tradition som fiskeläger bakom sig. Detta visade sig inte minst under valrörelsen när man fick besök av riksdagsmannen Ulf Holm som hamnade i tumult med ortens fiskare:

” [...] när Ulf Holm var här höll han på att bli kastad i vattnet när han pratade med fiskarna. De anser att [...] det är Miljöpartiets fel att det är fiskestopp [...] ja, allting är mp:s fel. Jag kände att det här är en jätteviktig fråga, vi kan inte gå in i en valrörelse där vi har en sådan opinion att kämpa emot [...]. (Lisa Kvarnbäck)

Resultatet blev att man först diskuterade med en av områdets fiskare om problemet, och sedan bestämde man att en debatt skulle genomföras i hamnen under valrörelsen. I debatten blev det områdets riksdagskandidat Annika Hallqvist och Siv Bildtsén som debatterade med fiskarna, och man fick också hjälp ifrån grannkommunen Ystad samt från en tjänsteman från rikskansliet som fanns på plats. Uppfattningen efteråt var att man kanske inte hade kunna svara på allt om den politik som fördes på riksnivå och det blev en ganska tuff debatt. Ändå lyckades man via samtal om frågan i efterhand komma överens på flera punkter, och mp i Simrishamn lovade att lägga fram fiskefrågan på riksnivå. Vad som först såg ut att vara ett mycket svårt utgångsläge i den lokala valrörelsen lyckades man på så vis minska effekten av genom att debattera frågan och försöka nå fram till en lösning.

5 Sammanfattande slutdiskussion

Att överblicka kommunorganisationernas arbete har varit en spännande, men ibland också komplicerad uppgift. Främst därför att varje kommun och dess kommunorganisation har sina egna säregenheter och berättelser om valarbetet. Syftet med denna sammanfattande slutdiskussion är ändå att ge en helhetsbild över hur kommunorganisationerna arbetat i valrörelsen och vilka problem man har upplevt.

Helhetsbilden som vuxit fram av Miljöpartiet de Grönas valkampanj i Skåne 2006 är att den i stort bygger på medlemmarnas vilja och engagemang. Alla har kanske inte utvecklat särskilda strategier för att nå sina mål, men man har ändå varit relativt framgångsrika. Bäst resultat har kanske de nått som faktiskt har försökt utföra strategiska moment för att uppnå sina mål. Hälften av kommunerna har nått upp till sina mål, om detta sedan är tack vare väl avvägda strategier är svårt att utläsa. Men jag har tyckt mig se exempel där man har använt sig av en plan för att uppnå målet i vissa fall.

En mycket positiv utveckling bland organisationerna är att medlemsantalen faktiskt har ökat under det senaste året. Majoriteten av kommunorganisationerna har vidtagit speciella åtgärder för att få flera medlemmar, så det verkar som att den målsättning som riks och mp Skåne satt upp har spridit sig ut till kommunerna. Inte minst berättelserna om hur illa det kunde vara ställt tidigare, då man hade väldigt få medlemmar i en del av organisationerna gör att man måste se medlemmarna som den viktigaste förutsättningen för att kunna delta politiskt såväl som i valrörelser.

När det handlar om profilering av kandidaterna och deras betydelse för valrörelsen, är en reflektion att de större orterna i och för sig har professionella valrörelser där personer redan kända genom medierna figurerar som dragplåster. Men de mindre kommunerna har sina lokalkändisar eller starka profiler – vilka kan betyda ganska mycket i en valrörelse i en mindre kommun. Värvingarna i Simrishamn talar till exempel sitt tydliga språk.

En sak som jag upplever som lite förvånande är att goda ekonomiska förutsättningar inte värderas som särskilt viktigt för att kunna bedriva en valrörelse. Det här är inte en uppsats som har för avsikt att ge förklaringar, men det är svårt att låta bli att spekulera i vad som är orsaken till detta. En tänkbar förklaring är att man bedriver ganska modesta valkampanjer i de mindre kommunerna. Aktiviteterna är inte så kostsamma, utan istället bygger arbetet på personellt engagemang. En situation som man verkar vara relativt nöjd med. Ofta har det handlat om att stå på torget under valmånaden, skriva insändare eller ställa upp med att dela ut kampanjmaterial till hushåll i kommunerna. De få kommunorganisationer som har haft synpunkter på de ekonomiska

förutsättningarna, tycker jag mig däremot ha kunnat ana en lite högre ambitionsnivå hos när det gäller genomförande av aktiviteter.

Just det personliga engagemanget är något som varit påtagligt vid mötet med medlemmarna. Fler exempel än de som lyfts fram i analysen har vittnat om att den lokala partiverksamheten har sina eldsjälar. Syftet med undersökningen har inte varit att peka ut enskilda personer och deras insatser för att bedöma hur aktiv man har varit. Men min generella tolkning är att den icke-materiella drivkraften är stark hos många medlemmar.

Intressant är också att så många anser att det är rikspolitiken som ger förutsättningarna även i den lokala kontexten. Min reflektion när jag studerat valresultaten är att man visserligen har ganska få sympatisörer i en del kommuner, särskilt i de mindre, men att väljarkåren tycks vara synnerligen stabila, och därmed inte särskilt benägna att påverkas av rikstrenden i de lokala valen i alla fall.

Inte helt oväntat har också materialet visat på att det särskilt är Malmö - storstadskommunen - som skiljer sig från de mindre kommunernas valrörelser. Här finns goda resurser såväl ekonomiska som kunskapsmässiga, och man har bedrivit vad som mest kan liknas vid en professionell medialiserad valrörelse.

Slutligen vill jag säga att det här får ses som något av en ”*temperaturmätning*” av valrörelsen i Skånes kommuner 2006. Veldig få har varit uttalat besvikna på sina valrörelser, vilket också enkätsvaren visat. Helhetsbilden är att det varit en ganska ordinär valrörelse med flera positiva resultat i speciellt de större kommunerna.

5.1 Möjligheter till fortsatta studier

På många sätt har det här varit en explorativ studie. Innan jag började undersöka Miljöpartiets valrörelse hade jag inga särskilda kunskaper om fallet. En sak som väckt särskilda funderingar är den regionala politikens roll. Flera som deltagit i studien har varit av uppfattningen att det är en bortglömd politisk nivå bland väljarna. Däremot ser de som har tidigare erfarenhet från kommunpolitiken regionnivån som ett självklart karriärsteg. Man talar om att ”*det är mera seriöst*” att det är ”*politik på riktigt*”. Min fråga är då varför är förhållandet sådant? Är inte exempelvis sjukvård och lokaltrafik en fråga som engagerar väljarna? Och varför anses skillnaden vara så stor mellan nivåerna ur politikerns synvinkel? Kanske skulle därför detta kunna vara intressanta frågor att undersöka närmare.

6 Referenser

- Andersen, Ib (1998) *Den uppenbara verkligheten. Val av samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur: Lund.
- Andersson, Catharina & Ekström, Mats (1999) *När väljarna ska mobiliseras. Valrörelsen 1998 i ett jämförande perspektiv* i SOU 1999:132. Red.Amnå, Erik. Stockholm: Fakta info direkt.
- Asp, Kent & Esaiasson, Peter (1996) *The Modernization of Swedish Campaigns: Individualization, Professionalization, and Medialization in Politics, Media, and Modern Democracy. An international Study of Innovations in Electoral Campaigning and Their Consequences* (1996) Swanson, David L & Mancini, Paolo (ed.)
- Assarsson, Jan (1994) *Hur styrs partierna? Om beslutsfattande i partiorganisationer* i Politiskt ledarskap. Sex forskningsprojekt om konsten att leda ett land. Leif Lewin (Red.) Uppsala: Statsvetenskapliga föreningen.
- Bäck, Mats och Möller, Tommy (2003) *Partier och organisationer*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Dobson, Andrew (2000) *Green Political Thought*. London : Routledge.
- Downs, Anthony (1957a) *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper & Row.
- Downs, Anthony "An Economic Theory of Political Action in a Democracy". The Journal of Politics, vol.65, No.2 (Apr.1957b), Pp. 135-150.
- Erlingsson, Ó Gissur (2005) *Varför bildas partier? Om kollektivt handlande och partientreprenörer*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik och Wägnerud, Lena (2003) *Metodpraktikan*. Andra upplagan. Nordstedts Juridik: Stockholm.
- Falkheimer, Jesper (2004) *När särintresse blir allmänintresse – om news management i Medierna och demokratin* i Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) Lund: Studentlitteratur.
- Faucher, Florence. "Party organization and democracy. A comparison of Le Verts and the British Green Party". GeoJournal 47: 487-496, 1999.
- Gidlund, Gullan & Möller, Tommy. *SOU 1999:130. Demokratins trotjänare: lokalt partiarbete förr och nu*. Stockholm: Demokratiutredningen.
- Holmberg, Sören & Oscarsson, Henrik (2004) *Väljare. Svenskt väljarbete under 50 år*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Håkansson, Anders (1992) *Konsten att vinna ett val*. Lund Political Studies 71.
- Johannisson, Bengt (2005) *Entreprenörskapets väsen*. Lund Studentlitteratur.
- Johansson, Karl Magnus (2005) *Är partier internt demokratiska?* I Politiska partier (2005) Erlingsson, Gissur O, Håkansson, Anders, Johansson, Karl Magnus, Mattson, Ingvar. Lund: Studentlitteratur.

- Johansson, Owe L (2001) *Organisationens rationalitet. Kärnpunkter, problem och utvecklingstendenser*. Lund: Academia Adacta.
- Katz, R.S (1990) "Party as Linked: A Vestigial function". *European Journal of Politics Research*, nr.18.
- Kitschelt, Herbert and Staft, Hellemans (1990) *Beyond the European left: ideology and political action in Belgian ecology parties*.
- Lewin, Leif (1992) *Ideologi och strategi. Svensk politik under 100 år*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (2003) *Utredningsmetodik för samhällsvetare*. Studentlitteratur: Lund.
- Lundgren, Åsa. "Miljöpartiet – en alternativ partorganisation?" *Statsvetenskaplig Tidskrift*, 1991.
- Michels, Robert (1983) *Organisationer och demokrati. En sociologisk studie av de oligarkiska tendenserna i vår tids demokrati*. Stockholm: Ratio.
- Nilsson, Thorbjörn (2001) *Den lokalpolitiska karriären*. Växjö University Press: Acta Wexionensia: Nr7/2001.
- Noelle-Neumann, Elisabeth (1993) *The Spiral of Silence. Public Opinion – Our Social Skin*. Chicago: University of Chicago Press.
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2002) *Valfeber och nyhetsfrossa – politisk kommunikation i valrörelsen 2002*. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB.
- Panebianco, Angelo (1988) *Political parties: Organization and Power*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Papakostas, Apostolis. "Mer organisation med färre människor och många organisationer med få frågor. En essä om politiska partier och frivilliga organisationer". 2002, Stockholm: Score.
- Petersson, Olof (1998) *Kommunalpolitik. Tredje upplagan*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Petersson, Olof, Djerf-Pierre, Monika, Holmberg, Sören, Strömbäck, Jesper, Weibull, Lennart (2006) *Mediernas valmakt. Demokratirådets rapport 2006*. Stockholm: SNS Förlag.
- Pan, Zhongdang, Lijiang, Shen, Hye-Jin, Paek, Ye, Sun. "Mobilizing Political Talk in a Presidential Campaign". *An Examination of Campaign Effects in a Deliberative Framework*. *Communication Research*, Vol 33(5), Oct 2006.
- Philips, Åke (1988) *Eldsjälar. En studie av aktörsskap i arbetsorganisatoriskt utvecklingsarbete*. Stockholm: Ekonomiska Forskningsinstitutet.
- Rootes, Christopher "It's Not Easy Being Green. Green Parties: From Protest to Power". *Harvard International Review*; Winter 2002; 23(4). Pp.78-82.
- Rose, Richard (1967) *Influencing voter: a study of campaign rationality*. London: Faber.
- Rose, Richard & McAllister, Ian (1990) *The Loyalties of Voters. A Lifetime Learning Model*. London:Sage Publications Ltd. Postindustrialism,
- Schultz, Winfreid, Zeh, Reimar; Quring, Oliver. "Voters in a Changing Media Environment". 2005, *European Journal of Communications*, Vol 20, pp:327-351.

- Strömbäck, Jesper (2000) *Makt och medier. En bok om samspelet mellan medborgarna, medierna och de politiska makthavarna*. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, Jesper & Nord, Lars W. "Do politicians lead the tango? A Study of the Relationship between Swedish Journalists and their Political Sources in the Context of Election Campaigns". *European Journal of Communication* 2006 Vol 21(2): page: 147-164.
- Talshir, Gaylin (2002) *The Political Ideology of Green Parties*. N.Y: New York: Palgrave Macmillan.
- Wilson, J (1973) *Political Organization*. New York: Basic Books.

Intervjuer:

- Algotsson, Karolina. Ordförande, Malmö (2006-12-05).
- Almqvist, Carina. Vice sammankallande, Landskrona (2006-11-22).
- Andersén, Jan. Valberedningen, Burlöv (2006-12-07).
- Andersson, Aina. Sammankallande, Trelleborg (2006-10-25).
- Bildtsén, Siv. Ordförande, Simrishamn (2006-10-24).
- Ehrencrona, Magnus. Sammankallande, Helsingborg (2006-11-30).
- Forsberg, Kjell. Valberedningen, Trelleborg (2006-10-25).
- Hellberg, Sofie. Samordnare, Miljöpartiet de Gröna i Skåne (2006-10-12).
- Johansson, Ove. Sammankallande, Burlöv (2006-11-21).
- Kvarnbäck, Lisa. Kassör, Simrishamn (2006-10-24).
- Lundström, René. Sammankallande, Svedala (2006-12-04).
- Nymberg, Ralf. Valberedningen, Helsingborg (2006-11-30).
- Schöld, Kjell. Sammankallande, Landskrona (2006-10-21).
- Törnqvist, Gustav. Valberedningen, Svedala (2006-12-05).
- Åkesson, Anders. Sammankallande valberedningen, Malmö (2006-12-07).

Elektroniska resurser:

- www.valmyndigheten.se
www.skl.se
www.svedala.se

Politiska program, stadgar, annonsblad:

- Kommunpolitiskt program - Trelleborg
Regionpolitiskt program: kap 8 - Region Skåne
Steget Före - Helsingborg
Verksamhetsplan 2006: mp Skåne

Tidningsartiklar:

- Trelleborgs Allehanda "Skolpartiet tar mandat i Trelleborg" 2006-09-25.
Ystad Allehanda "Fridolin vill riva murar" 2006-09-02.

7 Bilaga

Valresultat i procent och antal mandat i kommunval och i region Skåne.

Kommun	Resultat 2006 i %	Resultat 2002 i %	Antal mandat 2002	Antal mandat 2006	Förändring i mandat +/-
Bjuv *	0,80	0,77	0	0	0
Bromölla	2,82	3,76	1	2	-1
Burlöv	2,92	2,36	1	1	0
Båstad *	1,39	1,20	0	0	0
Eslöv	2,42	2,63	1	1	0
Helsingborg	4,90	3,36	3	2	+1
Höganäs	3,79	4,03	2	2	0
Hörby	3,81	4,59	2	2	0
Höör	5,69	4,98	2	2	0
Klippan *	1,17	0,85	0	0	0
Kristianstad	3,56	2,83	3	1	+2
Kävlinge	2,58	3,29	1	1	0
Landskrona	2,26	2,53	1	1	0
Lomma	3,0	3,05	1	1	0
Lund	9,35	8,10	6	6	0
Malmö	5,72	3,81	4	2	+2
Osby *	0,75	0,36	0	0	0
Perstorp*	0,78	0,19	0	0	0
Simrishamn	4,42	2,61	2	1	+1
Skurup	2,61	2,52	1	1	0
Sjöbo	2,40	2,14	1	1	0
Staffanstorps	4,26	2,26	2	1	+1
Svalöv	3,70	3,24	1	1	0
Svedala	2,41	2,62	1	1	0
Tomelilla	3,26	2,93	1	1	0
Trelleborg	2,75	3,32	1	2	-1
Vellinge*	0,95	1,61	0	1	-1
Ystad	3,76	2,87	2	1	+1
Åstorp	2,03	0,64	0	0	0
Ängelholm	3,74	2,14	2	0	+2
Örkelljunga*	0,51	0,72	0	0	0
Östra Göinge	2,94	3,88	1	2	-1
Region Skåne	4,39	3,40	7	5	+2

* Ställde inte upp med lista på kandidater i kommunvalet

Frågeenkät om Miljöpartiet de Gröna i Skånes valrörelse 2006.

Din kommun: (Vänligen texta) _____

Ifylld av: (Vänligen texta) _____

1. Hur många medlemmar har ni i er kommunorganisation?

Antal: _____

2. Har ni flera eller färre medlemmar än vid samma tidpunkt 2005?

Fler Färre Samma antal

3. Vidtog ni några särskilda åtgärder i valrörelsen 2006 för att värva nya medlemmar?

Ja Nej

4. Om ni fått nya medlemmar sedan 2005, hur har detta gått till?

Personliga kontakter Genom möte med väljare i valrörelsen

Annat: _____

_____

5. Vilket sätt tror du är det bästa för att värva nya medlemmar?

Personliga kontakter

Informationsspridning i kommunen, genom t.ex. utskick

Genom att synas och höras i den lokala politiken

Annat sätt/Kommentar: _____

_____

_____

6. Vilka är det största hindren för att nå ut till potentiella nya medlemmar? Ange ett eller flera alternativ.

Tidsbrist

Bristande ekonomiska resurser

Bristande personligt engagemang

Brist på informationsmaterial att distribuera

Annat/Kommentar: _____

_____

_____

7. Hade er kommunorganisation planerat för hur valrörelsen 2006 skulle genomföras?

Nej, inte alls

Ja, delvis

Ja, detaljerat

Kommentar: _____

_____

_____

8. Hade ni satt upp ett mål för valresultatet?

Ja, vårt mål var: _____

Nej

9. Uppnådde ni målet?

Ja

Nej

Kommentar: _____

_____

10. Vilken eller vilka av följande aktiviteter genomförde din kommunorganisation i valrörelsen?

Valplats med information. Exempelvis på torg.

Brevutskick/direktinformation till hushåll

Deltog i lokaldebatten

Medverkade i lokal-TV

Medverkade i lokalradio

Skrev insändare/deltog i debatt i lokalpressen

Framträdande av regionspolitiker

Framträdande av rikspolitiker

Genomförde inga aktiviteter

Annat: _____

11. Vad tror ni är viktigast för en framgångsrik valrörelse. Vänligen rangordna alternativen från 1-5, där 1 är högst och 5 är lägst.

Genomslag i rikspolitiken

Driva lokala frågor

Goda ekonomiska förutsättningar

Tid och engagemang

Starka lokala kandidater

12. Vilka eventuella hinder upplevde ni i årets valrörelse? Ange ett eller flera alternativ.

Den lokala debatten handlade om andra saker än det som vi tyckte var viktigt

Stark konkurrens i valrörelsen från andra partier

Brist på tid att planera och genomföra aktiviteter

För få medlemmar i organisationen för att genomföra aktiviteter

Annat/Kommentar: _____

---

13. Hur nöjda är ni med er kommunorganisations arbete i valrörelsen 2006? Markera med ett kryss på en skala från 1-5, där 1 är mycket missnöjd och 5 är mycket nöjd.

Mycket missnöjd

Mycket nöjd

1

2

3

4

5

14. Saknade ni någon form av stöd från Miljöpartiet de Gröna i Skåne under valrörelsen? Ange ett eller flera alternativ.

Information om vem vi kunde kontakta för att få hjälp

Information för att kunna genomföra arbetet på bästa sätt

Informationsmaterial att distribuera till väljarna

Stöd i form av ekonomiskt bidrag

Stöd i form av arbetsresurser

Hjälp i form av idéer och feedback från regionssamordnarna

Nej, vi fick det stöd vi behövde

Annat/Kommentar: _____

---

15. Hur tycker ni att kommunikationen mellan er kommunorganisation och Miljöpartiet de Gröna i Skåne fungerat under valrörelsen? Markera med ett kryss på en skala från 1-5, där 1 är fungerade inte alls och 5 är fungerade mycket bra.

Fungerade inte alls

Fungerade mycket bra

1

2

3

4

5

16. Har ni någon lokalavdelning för Grön Ungdom i er kommun idag?

Ja, vi har antal medlemmar: _____

Nej

17. Bedrev ni några särskilda aktiviteter under valrörelsen för att värva ungdomar?

Ja, genom att: _____

_____

_____

Nej

18. Om ni idag inte har någon Grön Ungdom i er kommun, ser ni någon potential för att starta upp en ungdomssektion?

Ja

Nej

Tack för er medverkan! Var vänlig och returnera det ifyllda formuläret senast den 10 december.

Bakgrund

Politisk bakgrund

Roll inom kommunorganisationen och partiet

Varför Miljöpartiet

Synen på partiorganisationen

Viktigaste frågorna för kommunorganisation

Förhållandet rikspolitiken – den lokala politiken

Grundläggande särdrag för miljöpartiet (likheter respektive skillnader andra partiers organisation)

Hur upplevs möjligheterna att påverka inom partiet

Arbete i kommunorganisationen

Hur ser partiorganisationen ut inom din kommun

(Har ni haft några speciella problem)

(Vad fungerar bra tycker du)

Hur fungerar arbetet inom din kommun (stadgar, möten)

Grön ungdom

Eventuellt arbete med vita kommuner

Vad skulle kunna göra arbetet lättare/bättre

Kontakter och informationsspridning inom organisationen

Vilka har varit dina främsta informationskällor inom organisationen

Kontakter med företrädare för den regionala respektive centrala nivån

I vilka sammanhang söker medlemmar/väljare/tjänstemän information från dig

Hur fungerar informationsspridningen

Relationen till medierna (specifikt under kampanj/valarbete)

Kampanj/valarbetet

Strategier planerats/använts (val-, politisk och intern

Kvantitativa mål (mandat +/-)

Kvalitativa mål (Synen på majoritetssamarbete) (Slutkörd efter kampanjen?)

Andra mål?

Kampanjaktiviteter

Framträdande frågor i valrörelsen (drivit lokala frågor?)

Profilerade kandidater

Medlemsantal - Nya medlemmar

Externa hinder i valrörelsen

Vad har varit viktigast

Har några frågor fått mindre plats

Vad har ni lyckats särskilt bra med

Vad skulle kunna fungera bättre